26/05/2025

26 Μαΐου: Εορτάει ο Άγιος Νεομάρτυς Αλέξανδρος ο Δερβίσης

/ Βίοι Αγίων

Σήμερα, 26 Μαΐου, η Αγία μας Εκκλησία εορτάζει τη μνήμη των Αποστόλων Κάρπου και Αλφαίου (εκ των Ο΄ Αποστόλων), του Αγίου Συνεσίου, Επισκόπου Καρπασίας και του Αγίου Νεομάρτυρος Αλεξάνδρου του Δερβίση.

- ***Του Λάμπρου Κ. Σκόντζου, Θεολόγου – Καθηγητού***

Άγιος Νεομάρτυς Αλέξανδρος ο Δερβίσης

Μια κατηγορία ενδόξων Νεομαρτύρων στα τετρακόσια μαύρα χρόνια της τουρκικής σκλαβιάς ήταν και αυτοί που είχαν αλλαξοπιστήσει και επανήρθαν στην Ορθοδοξία μας, επισφραγίζοντας με το μαρτύριό τους την επάνοδό τους στην αληθινή και σώζουσα πίστη της Εκκλησίας μας. Ένας από αυτούς ήταν και ο άγιος Νεομάρτυς Αλέξανδρος ο Δερβίσης, ο οποίος όχι απλά εξισλαμίστηκε, αλλά και αναδείχτηκε υψηλός αξιωματούχος της ισλαμικής θρησκείας.

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη στα μισά του 18ου αιώνα από Χριστιανούς γονείς. Διακρίνονταν από τα άλλα παιδιά της συνοικίας του για την ξεχωριστή ομορφιά του. Αλλά η ομορφιά των παιδιών δεν ήταν προσόν για τα χρόνια εκείνα. Οι βάρβαροι απολίτιστοι Οθωμανοί τα άρπαζαν από τις αγκαλιές των μητέρων τους. Τα μεν κορίτσια τα προόριζαν για τα χαρέμια των αγάδων τα δε αγόρια για το στράτευμα και τις κυβερνητικές θέσεις. Τα μεγάλωναν σε ειδικά κέντρα, και το πρώτο πράγμα που τους έκαναν ήταν ο εξισλαμισμός και η καλλιέργεια μίσους προς τον Ελληνισμό και την Ορθοδοξία. Το φοβερό τάγμα των Γενίτσαρων, για παράδειγμα, αποτελούνταν από παιδιά Χριστιανών οι οποίοι διέπρατταν τα φοβερότερα εγκλήματα και τις γενοκτονίες κατά των χριστιανικών πληθυσμών.

Κάποιος τούρκος είχε βάλει στο μάτι τον μικρό Αλέξανδρο και ήταν έτοιμος να τον αρπάξει. Το αντιλήφτηκαν οι γονείς του και τον φυγάδεψαν στη Σμύρνη. Αλλά και εκεί δε βρήκε ησυχία. Έφηβος πια, και για κάποιο άγνωστο λόγο, έμπλεξε με παρέες μουσουλμάνων, οι οποίοι τον παρέσυραν και απαρνήθηκε την πίστη του και ασπάστηκε το Ισλάμ. Μπήκε μάλιστα και στην υπηρεσία κάποιου αγά. Ήταν δε τέτοια η πίστη του και η προσήλωσή του στη μουσουλμανική θρησκεία ώστε κατόρθωσε να ανεβεί στην «ιερατική» ιεραρχία και να γίνει δερβίσης, δηλαδή άγαμος ιεροκήρυκας του Ισλάμ της πόλεως της Σμύρνης και των γύρω περιοχών. Είχε δε τόσο ζήλο, ώστε περιόδευε στις διάφορες πόλεις και τα χωριά της Μ. Ασίας για να διαδώσει την πίστη στον Αλλάχ και στον προφήτη του τον Μωάμεθ. Απόκτησε δύναμη, δόξα και χρήματα και έγινε ξακουστός. Κάνοντας μεγάλες περιοδείες, έφτασε ως τη Μέκκα, της Αραβίας, όπου προσκύνησε τον «ιερό λίθο» των Μουσουλμάνων.

Πέρασαν αρκετά χρόνια υπηρετώντας με συνέπεια την ισλαμική θρησκεία ως δερβίσης. Κάποια εποχή όμως άρχισε να αισθάνεται μια περίεργη αδιαφορία για την αποστολή του. Η μουσουλμανική πίστη δεν του προξενούσε πια ορμητικότητα, για να διδάξει με ζήλο και φανατισμό τα διδάγματα του Κορανίου και τις αρχές

του ισλαμισμού. Λίγο καιρό μετά άρχισε να νοιώθει μια ψυχική ανησυχία και να αισθάνεται τύψεις, που άφησε την πίστη των πατέρων του, αλλαξοπίστησε και τούρκεψε για το εφήμερο συμφέρον του. Με τον καιρό θέριεψε μέσα του ο έλεγχος της συνείδησής του και πήρε τη μεγάλη απόφαση, όχι απλά να απαρνηθεί το Ισλάμ, αλλά και να ξεπληρώσει με το αίμα του αυτή τη μεγάλη αμαρτία.

Δεν απαρνήθηκε αρχικά φανερά το Ισλάμ, αλλά συνέχισε να διδάσκει ως δερβίσης, προκειμένου να φανερώσει εκ των έσω την πλάνες της μουσουλμανικής θρησκείας. Καταφέρονταν με ασυνήθιστη αυστηρότητα στους μουσουλμάνους, τους οποίους ήλεγχε για τις παρανομίες, τις αδικίες, την ανηθικότητά τους και προπαντός για τη συμπεριφορά τους κατά των υπόδουλων Χριστιανών. Πολλές φορές προσποιούταν τον τρελό και καταφέρονταν κατά των αρχών του μουσουλμανισμού, φανερώνοντας τα άτοπά του. Οι μουσουλμάνοι δε μπορούσαν να εξηγήσουν αυτή την αλλαγή του. Στην Αίγυπτο μάλιστα κάποιοι φανατικοί μουσουλμάνοι παραλίγο να τον φονεύσουν για τον έλεγχο που τους έκανε.

Για δεκαοκτώ χρόνια προσποιούταν τον δερβίση και έλεγχε τους μουσουλμάνους και κριτικάροντας την πίστη τους, ζώντας ο ίδιος ως κρυπτοχριστιανός, έχοντας τον πνευματικό του και χωρίς να πληρώνεται ως δερβίσης. Συναναστρέφονταν περισσότερο με Χριστιανούς, παρά με μουσουλμάνους και αυτό έβαζε σε υποψίες κάποιους τούρκους.

Περνώντας κάποτε από τη Χίο στη Σμύρνη ένοιωσε την χάρη του Θεού στην ψυχή του και κατάλαβε ότι ήρθε η ώρα να φανερώσει την πίστη του στο Χριστό. Ήταν παραμονές της Πεντηκοστής, όταν πήρε την απόφαση να παρουσιαστεί στον τούρκο κατή, στον οποίο παρουσιάστηκε και ομολόγησε: «Γεννήθηκα Χριστιανός. Κάποτε από ανοησία μου αρνήθηκα την πίστη μου και έγινα τούρκος. Τώρα κατάλαβα το μεγάλο λάθος μου και ήρθα να σας γνωρίσω ότι αρνούμαι το Ισλάμ και ξαναγίνομαι Χριστιανός και Χριστιανός θέλω να πεθάνω. Είμαι έτοιμος να χύσω ακόμα και το αίμα μου για τον Χριστό μου»!

Ο κατής και οι παριστάμενοι ξαφνιάστηκαν από την ομολογία του ξακουστού δερβίση να απαρνιέται το Ισλάμ. Νόμισαν ότι τρελάθηκε. Στην αρχή άρχισαν να τον νουθετούν και να του τάζουν μεγαλύτερα αξιώματα αν ανακαλέσει την απόφασή του να γίνει Χριστιανός. Όμως ο Αλέξανδρος όταν χαρακτήρισε το Ισλάμ ψεύτικη θρησκεία και διαπίστωσαν ότι ήταν μάταιες οι κολακείες τους, άρχισαν να χρησιμοποιούν απειλές και βία. Τον ξυλοκόπησαν και τον έριξαν στη φυλακή, νομίζοντας ότι ήταν μεθυσμένος, ώσπου να ξεμεθύσει! Αλλά και την επομένη ημέρα ο Αλέξανδρος ανακρίθηκε, αλλά έμεινε αμετάπειστος, ομολογώντας την πίστη του στον Τριαδικό Θεό, κάνοντας μάλιστα και το σημείο του σταυρού, μπροστά στον τούρκο κριτή. Γι’ αυτό έβγαλε την απόφασή του: θάνατος δια

αποκεφαλισμού!

Ήταν Παρασκευή πριν την Πεντηκοστή. Οδηγήθηκε στον τόπο της εκτελέσεως, με δεμένα τα χέρια του. Προσπαθούν για ύστατη φορά ιμάμηδες και χοτζάδες να τον μεταπείσουν, αλλά εκείνος αποκρινόταν με όση δύναμη είχε: «Χριστιανός είμαι και Χριστιανός ν' αποθάνω»! Όταν έφτασαν στο σημείο της εκτελέσεως ο δήμιος έδειχνε για πολλή ώρα το σπαθί του στον Μάρτυρα, για να τον φοβίσει. Εκείνος σκυμμένος περίμενε την ευλογημένη ώρα που θα πετούσε η ψυχή του στα ουράνια. Τελικά το κοφτερό σπαθί έκοψε την τιμημένη κεφαλή του στις 26 Μαΐου του έτους 1794. Η μνήμη του τιμάται στις 26 Μαΐου, ημέρα του μαρτυρίου του.

Μια κατηγορία ενδόξων Νεομαρτύρων στα τετρακόσια μαύρα χρόνια της τουρκικής σκλαβιάς ήταν και αυτοί που είχαν αλλαξοπιστήσει και επανήρθαν στην Ορθοδοξία μας, επισφραγίζοντας με το μαρτύριό τους την επάνοδό τους στην αληθινή και σώζουσα πίστη της Εκκλησίας μας. Ένας από αυτούς ήταν και ο άγιος Νεομάρτυς Αλέξανδρος ο Δερβίσης, ο οποίος όχι απλά εξισλαμίστηκε, αλλά και αναδείχτηκε υψηλός αξιωματούχος της ισλαμικής θρησκείας.

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη στα μισά του 18ου αιώνα από Χριστιανούς γονείς. Διακρίνονταν από τα άλλα παιδιά της συνοικίας του για την ξεχωριστή ομορφιά του. Αλλά η ομορφιά των παιδιών δεν ήταν προσόν για τα χρόνια εκείνα. Οι βάρβαροι απολίτιστοι Οθωμανοί τα άρπαζαν από τις αγκαλιές των μητέρων τους. Τα μεν κορίτσια τα προόριζαν για τα χαρέμια των αγάδων τα δε αγόρια για το στράτευμα και τις κυβερνητικές θέσεις. Τα μεγάλωναν σε ειδικά κέντρα, και το πρώτο πράγμα που τους έκαναν ήταν ο εξισλαμισμός και η καλλιέργεια μίσους προς τον Ελληνισμό και την Ορθοδοξία. Το φοβερό τάγμα των Γενίτσαρων, για παράδειγμα, αποτελούνταν από παιδιά Χριστιανών οι οποίοι διέπρατταν τα φοβερότερα εγκλήματα και τις γενοκτονίες κατά των χριστιανικών πληθυσμών.

Κάποιος τούρκος είχε βάλει στο μάτι τον μικρό Αλέξανδρο και ήταν έτοιμος να τον αρπάξει. Το αντιλήφτηκαν οι γονείς του και τον φυγάδεψαν στη Σμύρνη. Αλλά και εκεί δε βρήκε ησυχία. Έφηβος πια, και για κάποιο άγνωστο λόγο, έμπλεξε με παρέες μουσουλμάνων, οι οποίοι τον παρέσυραν και απαρνήθηκε την πίστη του και ασπάστηκε το Ισλάμ. Μπήκε μάλιστα και στην υπηρεσία κάποιου αγά. Ήταν δε τέτοια η πίστη του και η προσήλωσή του στη μουσουλμανική θρησκεία ώστε κατόρθωσε να ανεβεί στην «ιερατική» ιεραρχία και να γίνει δερβίσης, δηλαδή άγαμος ιεροκήρυκας του Ισλάμ της πόλεως της Σμύρνης και των γύρω περιοχών. Είχε δε τόσο ζήλο, ώστε περιόδευε στις διάφορες πόλεις και τα χωριά της Μ. Ασίας για να διαδώσει την πίστη στον Αλλάχ και στον προφήτη του τον Μωάμεθ. Απόκτησε δύναμη, δόξα και χρήματα και έγινε ξακουστός. Κάνοντας μεγάλες περιοδείες, έφτασε ως τη Μέκκα, της Αραβίας, όπου προσκύνησε τον «ιερό λίθο»

των Μουσουλμάνων.

Πέρασαν αρκετά χρόνια υπηρετώντας με συνέπεια την ισλαμική θρησκεία ως δερβίσης. Κάποια εποχή όμως άρχισε να αισθάνεται μια περίεργη αδιαφορία για την αποστολή του. Η μουσουλμανική πίστη δεν του προξενούσε πια ορμητικότητα, για να διδάξει με ζήλο και φανατισμό τα διδάγματα του Κορανίου και τις αρχές του ισλαμισμού. Λίγο καιρό μετά άρχισε να νοιώθει μια ψυχική ανησυχία και να αισθάνεται τύψεις, που άφησε την πίστη των πατέρων του, αλλαξοπίστησε και τούρκεψε για το εφήμερο συμφέρον του. Με τον καιρό θέριεψε μέσα του ο έλεγχος της συνείδησής του και πήρε τη μεγάλη απόφαση, όχι απλά να απαρνηθεί το Ισλάμ, αλλά και να ξεπληρώσει με το αίμα του αυτή τη μεγάλη αμαρτία.

Δεν απαρνήθηκε αρχικά φανερά το Ισλάμ, αλλά συνέχισε να διδάσκει ως δερβίσης, προκειμένου να φανερώσει εκ των έσω την πλάνες της μουσουλμανικής θρησκείας. Καταφέρονταν με ασυνήθιστη αυστηρότητα στους μουσουλμάνους, τους οποίους ήλεγχε για τις παρανομίες, τις αδικίες, την ανηθικότητά τους και προπαντός για τη συμπεριφορά τους κατά των υπόδουλων Χριστιανών. Πολλές φορές προσποιούταν τον τρελό και καταφέρονταν κατά των αρχών του μουσουλμανισμού, φανερώνοντας τα άτοπά του. Οι μουσουλμάνοι δε μπορούσαν να εξηγήσουν αυτή την αλλαγή του. Στην Αίγυπτο μάλιστα κάποιοι φανατικοί μουσουλμάνοι παραλίγο να τον φονεύσουν για τον έλεγχο που τους έκανε.

Για δεκαοκτώ χρόνια προσποιούταν τον δερβίση και έλεγχε τους μουσουλμάνους και κριτικάροντας την πίστη τους, ζώντας ο ίδιος ως κρυπτοχριστιανός, έχοντας τον πνευματικό του και χωρίς να πληρώνεται ως δερβίσης. Συναναστρέφονταν περισσότερο με Χριστιανούς, παρά με μουσουλμάνους και αυτό έβαζε σε υποψίες κάποιους τούρκους.

Περνώντας κάποτε από τη Χίο στη Σμύρνη ένοιωσε την χάρη του Θεού στην ψυχή του και κατάλαβε ότι ήρθε η ώρα να φανερώσει την πίστη του στο Χριστό. Ήταν παραμονές της Πεντηκοστής, όταν πήρε την απόφαση να παρουσιαστεί στον τούρκο κατή, στον οποίο παρουσιάστηκε και ομολόγησε: «Γεννήθηκα Χριστιανός. Κάποτε από ανοησία μου αρνήθηκα την πίστη μου και έγινα τούρκος. Τώρα κατάλαβα το μεγάλο λάθος μου και ήρθα να σας γνωρίσω ότι αρνούμαι το Ισλάμ και ξαναγίνομαι Χριστιανός και Χριστιανός θέλω να πεθάνω. Είμαι έτοιμος να χύσω ακόμα και το αίμα μου για τον Χριστό μου»!

Ο κατής και οι παριστάμενοι ξαφνιάστηκαν από την ομολογία του ξακουστού δερβίση να απαρνιέται το Ισλάμ. Νόμισαν ότι τρελάθηκε. Στην αρχή άρχισαν να τον νουθετούν και να του τάζουν μεγαλύτερα αξιώματα αν ανακαλέσει την απόφασή του να γίνει Χριστιανός. Όμως ο Αλέξανδρος όταν χαρακτήρισε το Ισλάμ

ψεύτικη θρησκεία και διαπίστωσαν ότι ήταν μάταιες οι κολακείες τους, άρχισαν να χρησιμοποιούν απειλές και βία. Τον ξυλοκόπησαν και τον έριξαν στη φυλακή, νομίζοντας ότι ήταν μεθυσμένος, ώσπου να ξεμεθύσει! Αλλά και την επομένη ημέρα ο Αλέξανδρος ανακρίθηκε, αλλά έμεινε αμετάπειστος, ομολογώντας την πίστη του στον Τριαδικό Θεό, κάνοντας μάλιστα και το σημείο του σταυρού, μπροστά στον τούρκο κριτή. Γι’ αυτό έβγαλε την απόφασή του: θάνατος δια αποκεφαλισμού!

Ήταν Παρασκευή πριν την Πεντηκοστή. Οδηγήθηκε στον τόπο της εκτελέσεως, με δεμένα τα χέρια του. Προσπαθούν για ύστατη φορά ιμάμηδες και χοτζάδες να τον μεταπείσουν, αλλά εκείνος αποκρινόταν με όση δύναμη είχε: «Χριστιανός είμαι και Χριστιανός ν’ αποθάνω»! Όταν έφτασαν στο σημείο της εκτελέσεως ο δήμιος έδειχνε για πολλή ώρα το σπαθί του στον Μάρτυρα, για να τον φοβίσει. Εκείνος σκυμμένος περίμενε την ευλογημένη ώρα που θα πετούσε η ψυχή του στα ουράνια. Τελικά το κοφτερό σπαθί έκοψε την τιμημένη κεφαλή του στις 26 Μαΐου του έτους 1794. Η μνήμη του τιμάται στις 26 Μαΐου, ημέρα του μαρτυρίου του.